

Nisan
2026
Sayı:29

DÜŞ

Edebiyat,
Fikir ve
Sanat
Dergisi

Bu Senin Düşün...

İÇİNDEKİLER

06 Vanilya ve Küf

07 Eksik

08 Parmak Uçlarındaki Karanlık

09 Rüzgar

10 Hazzın Sessiz Ölümü: Modern İnsan ve Anhedoni

11 Sükût Sarnıcı

12 Çamaşır İpi

13 Begonviller Uyanırken

14 Çürük

15 Zambak Düşünde Yitirilmiş Benlik

16 Muhtar

17 İnfalak

18 Gözünü Açtığında Ne Göreceğini Bilmemenin Delirttiği

İÇİNDEKİLER

19 Dalga

20 Mezarlıkların Yolculuk Sessizliğinde Bir

21 Düşlerin Sessiz Coğrafyası

22 Yırtık Gömlek

23 - 24 O Şarkı

25 Mağlup

26 - 27 İsimsizler Müzesi

28 Fotoğraf

29 Sözsüz Kalan Ses

30 Nezaketi Bizden Öğrenecek Değiller

31 Kalan Ömrümün İlk Günü

32 - 33 Mühür

34 Ayın

35 - 36 İnsan Kendi Kırbacının Düşüdür

YAZARLARIMIZ

Editör/Genel Yayın Yönetmeni

Samet Mutlu

Görsel Tasarımcı

Bengü Naz Türkmen

Mısra Tümerden

Sevgi İncaz

İbrahim Damar

Halil İbrahim Ünlü

Zehra Çolakoğlu

Doğan Karaaslan

Ömür Alan

Süeda Koç

Erdal Burak

Kübra Türkoğlu

Ahmet Özkaya

Meryem Bağirova

Tekin Okay

Büşra Eraltuğ

Beyza Nur Sönmezdağ

Hülya Bayrak

Hatice Atik

Oğuz Kağan Aydos

Ümit Aras Dağlı

Pınar Akyüz Atmaca

Beyza Kiraz

Zozan DENİZ

Gamze Ay

Seha DENİZ

Fatma Ateş

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, milletimizin egemenliğini çocuklara emanet eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün en kıymetli miraslarından biridir. Geleceğimizin teminatı olan çocuklar, ülkemizin yarınlarını inşa edecek en büyük umudumuzdur. Bu anlamlı bayramı milletimizin çocuklarına armağan eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü saygı ve minnetle anıyoruz. Düş ekibi olarak bu değerli günü büyük bir coşku ve gururla kutluyor, Nisan sayımızı bu anlamlı güne ithaf ediyoruz...

Vanilya ve Kf

Gizler mi küflü duvarları
Vanilya kokulu sabunlar
Ne kadar gülebilir ki
Duvardaki resimler

Çirkinlik: İnsan ne zaman çirkindir?
Duman: Hangi duman kötüdür, hangisi iyi?

Bir temennidir yalınsızlık
Ve zorlar tanımları
Tanımsız olan her Şey

Samet Mutlu

EKSİK

Bende bir eksik var
adı yok,
ama sesi var.
Ne zaman
kendimde olmayan bir şeye değsem
içimde bir uğultu başlıyor,
kalabalık bir yerden geçer gibi.
Yüzüm sakin kalıyor,
içim dağınık.
Bir şey örtülüyor o an—
kelimelerle,
gülüşlerle,
yerini bulamayan cümlelerle.
Sanki biri
hızla üstümü değiştiriyor
ben bakmazken.
Gördüğüm her fazlalık
bende bir eksik açıyor;
derin
ama görünmeyen.
Ve ben
her seferinde
biraz daha iyi öğreniyorum
saklamayı.
Oysa bu ses
susmuyor—
sadece
yüzeğe çıkmaktan vazgeçiyor.
İçimde
kapalı bir oda gibi büyüyor:
kapısı yok,
ışığı yok,
ama dolu.
Bu bir boşluk değil,
yer değiştiren bir eksik—
dokunduğum her şeyde
yeniden kurulan.
Ve ben
içimde büyüyen o eksiki
kendim sanmaya başlıyorum,
yavaştan...

Parmak Uçlarındaki Karanlık

Işık söküldü üzerimden, dikişleri patladı ruhumun.
Güneş gökyüzünü, deniz kıyayı kesti;
Dalgalar ismini unuttu, bir ben dilsiz kalamadım.
Toprak seni saklarken bana bu sağır boşluğu,
Kaburgalarım dolanan o mühürlü karanlığı bıraktı;
Nefes aldıkça batıyor, her solukta kemiği sızlatıyor...
Zamanın dokunmaya korktuğu o keskin yerden eksiliyorum.
Silindi suretin benden; hatıra değil, bir boşluk ağrısı bu.
Gece, avuçlarımda son ferini de söndürdü;
Artık parmak uçlarım bile karanlık.
Yedi kış geçti o büyük gidişin üzerinden;
Bana zaman işlemiyor, saatler enkazın kalbinde durdu.
Ben hâlâ aynı tozun içinde, aynı yerden kırılıyorum;
Biz yarım bile kalamadık, biz paramparça dağıldık.
Ve bil ki;
Gecenin en kimsesiz anında,
Seni çağırıyor içimin bu dilsiz, bu kederli enkazı.

Mısra Tümerden

RÜZGAR

Rüzgârlı bir sonbahar sabahında, camın kenarına oturup sokağa bakıyordum. Rüzgâr, çıkardığı uğultu ile sokakları doldurup, caddelerde geziyor, paltoları, saçları dalgalandıyordu. Yaprakları, gazete parçalarını, poşetleri sürükleyip köşelere, tezgâh altlarına sıkıştırıyordu. Rüzgârın yaprakları sürüklediği gibi, hayat da insanları sürüklüyordu sağa sola. Kimisi işe, kimisi okula, kimisi fırına, kimisi başka başka yerlere doğru sürükleniyordu. Yüz ifadeleri, beden dilleri, attıkları adımlar ve hareket eden dudaklar ne çok şey anlatıyordu.

Sokakta geçen bir kadın paltosunun yakasını kaldırmış başı önünde elinde ekmek poşeti ile fırından evine hızlı adımlarla ilerliyordu. Gözlerine bakıyorum ama uzak olduğu için gözlerindeki ifadeyi göremiyorum. Yüzünde derin çizgiler, yorgunluk, dudaklar aşağı doğru kıvrılmış ve havanın ayazı yüzünde hafif bir pembeliğe sebep olmuştu.

Çocuklar var sokaklarda. Bitmeyen rüyaların etkisinde kalan, yarım kalmış uykularından uyanmaya çalışan minik bedenler. Servis bekleyen, okula yürüyerek giden ve babasının ellerini sıkıca tutan küçük çocuklar; Rüzgâr estikçe o elleri daha da sıkıca kavrayan minik elleri görünce Çocukluğum geliyor aklıma. Tıpkı rahmetli babamın elini tuttuğum gibi onlar da babalarının ellerini sıkıca tutmuştu, rüzgâr babalarını uzaklara götürmesin diye. Sonbahar için hazan hüznün derler ya işte tam da o ana şahitlik yapıyordu yüreğim. Dalından kopan savrulan sarı yapraklar.

Bir yaşlı adam, bastonunu yere sağlam basmaya çalışıyor, adımları rüzgarla sarsılıyor, düşecek gibi oluyordu. Pardösüsünü düzeltip homurdanır gibi dudakları hareket ediyordu.

Bir anda bir gazete parçası havalanıp o dedenin ayaklarına dolanıyordu. Adam bir taraftan rüzgâra direniyor bir taraftan da o kâğıttan kurtulmaya çalışıyordu.

Bir çocuk, rüzgârı oyuna, eğlenceye çevirmek için kollarını iki yana açıp, rüzgâra meydan okur gibi koşuyor, montunun önünü açıyor ve kahkahaları sokakta rüzgârın sesini bastırıp camlarda yankılanıyordu. Annesi, arkasından koşuşturup bağıriyordu. "Oğlum hasta olacaksın!" sesi rüzgâra karışıyordu.

Takım elbiseli ve elinde bilgisayarla durakta bekleyen orta yaşlı bir adam, bir yerlere bir şeylere yetişme telaşı vardı yüzünde. Saate bakıp duruyordu. Pantolonun ütüsü, saçının şekli bozulmasın diye duraktaki camın ardına saklanıyordu. İşte sonbahar işte rüzgâr...

HAZZIN SESSİZ ÖLÜMÜ: MODERN İNSAN VE ANHEDONİ

İnsan çoğu zaman mutsuzluktan korkar; oysa daha sinsi bir durum vardır: hiçbir şey hissedememek. Hayat sürer ama sevinç, merak ve heyecan sanki silinmiştir. Psikolojide buna anhedoni denir: haz duygusunun körelmesi. Ancak bu yalnızca bireysel bir sorun değil, modern insanın ruh hâlinin de bir yansımasıdır. Çünkü tarihte hiç bu kadar çok haz kaynağına sahip olmamıza rağmen, hayat birçok insan için giderek daha renksiz hissedilir.

Haz ve mutluluk ayrımı:

Epicurus'a göre gerçek haz, sürekli tüketilen yüzeysel zevklerde değil; sadelikte ve ruhsal dinginliktedir. Doğal ve gerekli arzular sınırlıdır, fakat şöhret ve aşırı tüketim gibi arzular insanı doyumsuzluğa sürükler. Modern dünyada ise arzular sürekli büyütülür. Bu da haz arayışını artırırken, paradoksal biçimde haz duygusunu zayıflatır.

Modern insanın sönüşü:

Nietzsche, modern insanı "konforlu ama sönük" olarak tanımlar. Riskten, tutkudan ve yoğun duygulardan kaçan insan; ne büyük acılar ne de büyük sevinçler yaşar. Bu durum anhedoniyle örtüşür: yaşamın yoğunluğu kaybolur, duygular silikleşir.

Anlam kaybı ve boşluk:

Sartre'a göre insanın hazır bir anlamı yoktur; onu kendisi yaratır. Ancak çoğu insan bu sorumluluktan kaçır ve alışkanlıklarla yaşar. Bu da içsel bir boşluk yaratır. Hayat devam eder ama derinlik kaybolur. Anhedoni, bu kopuşun duygusal yansımasıdır.

Dopamin çağı ve duyarsızlaşma:

Modern yaşam sürekli uyarım üretir: sosyal medya, hızlı içerikler, tüketim. Beyin buna zamanla alışır ve daha güçlü uyarılar ister. Sonuçta haz artmaz, aksine körelir. İnsan daha çok tüketir ama daha az hisseder.

Hastalık mı, uyarı mı?

Anhedoni klinik bir belirti olabilir; ancak aynı zamanda yaşam biçimimize dair bir sinyal de olabilir. Yüzeysel, hızlı ve anlamdan uzak bir hayat, duyguların derinliğini azaltır. Bu noktada hissizlik, insanı şu soruya götürür: "Nasıl bir hayat yaşıyorum?"

Sonuç:

Sorun belki de haz eksikliği değil, anlam eksikliğidir. Haz, doğrudan kovalandığında değil; anlamlı bir yaşamın içinde kendiliğinden ortaya çıkar. Bu yüzden anhedoni yalnızca bir kayıp değil, aynı zamanda bir uyarıdır.

İnsan, hayatına yeniden anlam kattığında; o sessizlik yavaş yavaş yerini duyguya, derinliğe ve gerçek bir yaşama bırakır.

İbrahim Damar

Sükût Sarnıcı

Ağır ciltli bir suskunluk,
Bozkırın orak ayazı.
Dokunulmamıř sirmalar eskirken,
Derinden atar tenhaliğın nabzı.

Mevsimin koynunda donuk bir kl,
Aynalarda suretlerin tortusu.
Kr odaları kuřatan kuytuda,
Asılı yitik bir yüzün aksi.

Zaman, dilsiz bir taş zihin kıyısında,
Ezer anıların ince kabuğunu.
Eřiđe ivilenir şimdi bakıřlar,
İçimde, kapısı içeriden kilitli bir avlu.

Pervazda unutulmuř kurřuni bir tüy,
Havalandı—
Kapalı camın soğuğunda dindi.
Sessizlik boğazımda düđümlendi.

Ufkun solgun serinliđinde,
Kınına çekilir paslı gölgeler.
Kapanmış yarayı deşer gibi,
Sıyırıp geçer teni zamanın izi.

Suyun yüzü kapandı.
Adım içeri düştü.

Halil İbrahim nl

ÇAMAŞIR İPİ

Çamaşır ipi, bahçenin iki ucuna gerilmiş bir zaman çizgisi gibiydi. Üzerinde, rengârenk mandaların arasında sallanan beyazlar, mavi gömlekler, çiçek desenli elbiseler, küçük çocuk kıyafetleri, gri bluzlar... Rüzgâr her estiğinde, çamaşırların arasında dalgalanan deterjan kokuları arasında gizlenen çocukluğumu, o kokunun içinde annemin ellerini, suya bastırıldığı beyazları, ipteki simetriyi, mandalların tek tek dizilişini hatırlıyordum.

Ne zaman annemi özlesem, bu eve geliyordum. Çünkü annem gibi çamaşır asan birine başka hiçbir yerde rastlamamıştım. Küçükten büyüğe, renkten renge dizilmiş çamaşırlar, ip üzerindeki yerlerini adeta kendileri buluyordu. Bir de fark ettim ki, o da tıpkı annem gibi sadece pazar günleri çamaşır yıkıyordu. Farklı günlerde uğradığımda, çamaşır iplerinin boş kalışından anlamıştım bunu. Çocukluğumdaki düzeni devam ettirdikleri için bu aileye karşı içimde garip bir borç hissediyordum. Tek sebebi bu değildi tabii ki ama bir sebebi buydu işte. Ve elimdeki market poşetleri ile de bu borcu ödeyebileceğimi zannediyordum.

Kapı açılmadı. Demir kapının buzlu camından içeriyi görmeye çalıştım; ikinci kapı kapalıydı, muhtemelen duymamışlardı. Kapının yanındaki pencereye doğru yöneldim, ahşap doğramalı çerçeveyi parmak uçlarımla tıklattım. İnce tül perde birden aralandı. Bir çift göz, beni görünce sevinçle parladı- evin küçük kız çocuğu. Dört ya da beş yaşında olmalıydı.

Kapı açılana kadar gözüm kendi elleriyle yaptıkları ayakkabılığa takıldı. Küçük, eğri büğrü ama tertemizdi. Çocukların ayakkabısı özenli bir şekilde dizilmişti. Ne bir toz, ne bir çamur lekesi vardı. "Gelecek sefere çocuklara ayakkabı da alsam" diye düşündüm. Numaralarını bilebilir miyim ki...

Kapı açıldı. Adını ilk geldiğimde sorduğum, sonrasında unuttuğum, tekrar da sormadığım evin annesi gülümseyerek karşıladı beni. Eteğine yapışan çocuklar merakla bana baktılar. Poşetleri uzattım, bir miktar para bıraktım. "Bunlar size" dedim, içimde hissettiğim o gururu gizlemeye çalışarak. Onlar içtenlikle beni içeri davet ettiler. Ama ben hiçbir zaman içeri girmek için gelmemiştim. "İşim var" dedim. "Çok işim var." İçinde ne çok böbürlenme barındıran bir cümleydi o; ama fark etmediler. Ya da öyle göründüler.

Deterjan kokuları arasında, ödünç aldığım huzuru koklayarak oradan ayrıldım. Yol boyunca çamaşır ipinde sallanan çamaşırları düşündüm. Benimkilerse çoktan kurutma makinesinin içinde sıkışmış duruyorlardı- en az üç saattir. Modern yaşamlarda, çamaşırlar bile özgür değildi.

Arabadan inmeden kavuşmuşum manzarama. Güneş, havayı ısıtmaya yeterli gelmese de çamaşırlar dışarıda, ipteki yerlerini almış, sanki beni bekliyorlardı. "Kullandığı deterjanın markası neydi acaba?" diye içimden geçirdim. Benim çamaşırlarım hiç bu kadar temiz görünmüyorlardı. Her seferinde sormak istediğim, ama sormaya çekindiğim sorumu cebime bıraktım.

Bahçe kapısını ittim, her zamanki gibi kilidi yoktu. Kapının ardındaki yaşam öylesine açıktı ki, kilit takmayı hiç düşünmemişlerdi belli ki. İnsan, kaybedecek bir şeyi olduğunda mı kapılarını kilitlerdi acaba? Yoksa artık kimsenin gelmeyeceğine inandığında mı?

Biz yazdan kalan son güneşli günlerin tadını çıkarırken, sonbahar buralara çoktan yerleşmişti. Ağaçlar yapraklarını dökülmüş, dökülen yapraklar kömürlüğün yanına özenle yığılmıştı. Yaprakların yanında süpürgeler, kovalar, paslı tenekeler dizilmişti. Hepsi sırayla, yerli yerindeydi. Kömürlüğün aralık kapısından, muazzam bir şekilde dizilmiş odunlar görünüyordu. İçim rahatlamıştı; yakacakları var mı diye düşünmek zorunda kalmayacaktım.

Eve doğru yürüdüm. Bacası tüten, sıvaları dökülmüş, tek katlı bu evi bir süre inceledim. Bahçe sessizdi. Tüm yaz bahçeyi şenlendiren sesler, koşuşturmalar, duvarların ardına çekilmişti. Yaşam sanki içeride saklanmış, bense dışarıda kalmışım gibi hissettim. Elimdeki poşetleri biraz daha sıkı tuttum. Zile basmak yerine demir kapıyı tıklattım. Bir önceki gelişimde zilin çalışmadığını öğrenmişim ama bir zil alıp gelmeyi de hiç akıl edememişim. "Bir daha ki sefere" dedim kendi kendime. Her şeyin bir dahaki seferi vardı.

BEGONVİLLER

UYANIRKEN

Uyanırken begonviller zamanın kırılğan omuzlarında,
Bir düş kıyıma uğrar, bir su sesi akışından mühürlenir,
Başkalaşır atom altı parçacıkları,
Acılar eski bir haritanın yırtılan yerinden sızar,
Ümitler belleğin o tekinsiz mahzeninde kök salar,
Yarım kalmış her ah, kendine bir gövde seçer.
Işık kırılır, gölge kendi sahibini terk eder bu bahçede,
Artık ne sözcükler aynıdır ne de dillerdeki o eski ağrı,
Tarihin paslı vidaları sökülürken bir sessizliğin içinde,
Yeniden kurulur dünyanın o çok eski, o hiç bitmeyen kahır,
Sırtımızda taşıdığımız bu ağır, bu gümüşten yalnızlık,
Bir aynanın sırrında erir, bir hatıranın zehrinde demlenir,
Artık her şey; bir gidişin provası, bir kalışın telafisi olur.

Doğan Karaaslan

Çürük

Su damlar ince oluklar çürür
sis çökmüş olmayan evlere
bir ıslık sürdürmüş yürüyorum
adının geçtiği sokaklardan

Yine
beni unuttuğun günlerden biri
su damlar ince yüreğim çürür
şüphesiz ölmek için
en güzel yaşlarımdayım

Can vermek zor değil yokluğunda
bir mevsim geçti hasretin soluğunda
su damlar ince düşlerim çürür
yanında olmak için
en güzel yaşlarımdayım

Bir kabusun başında
olacakları hisseder gibi çırpınışım
su damlar ince cesedim çürür
bana öleceğim yer bırak

Ömür Alan

ZAMBAK DÜŞÜNDE YİTİRİLMİŞ BENLİK

Dalgınlığım olmasa tanırdım kendimi
Kulağıma çoktan kırılmış bir sazın
Bilindik tınıları çalınmasa
Lafın uzununu aptala söylenmese
Anlaşılmayan şeyleri konuşmuyor olsam artık
Sustuklarım yüzümden okunsa
Sende ben önemsenen bir şey gibi dursam
Saat epey geç olsa, yine de gitmesen
Yine de yarınlar güzeldir desem
Tadı olsa... eski umutların tadı
Bu boşluklar şehri açık etmese dilin kaldıramadıklarını
Bu boşluklar tanrısı,
Muhtemel yaradılışlarımdan biriyle getirse beni sana
Ama ben olarak, ama bir başkası...
Kaşlarımla dişlerim çatışmasa
Yıkıp geçebilsem bu oldum olası satılmışlığı
Özlemi
Geri alabilsem eski bir ömürde kaybettiklerimi.

MUHTAR

Doğunun sert rüzgarlarının dövdüğü, bir büyük, bir küçük dağın eteğinde bulunan o uzak köylerden birinde, zamanın bile yavaşladığı bir hikâyedir bu.

Muhtar, sadece mühür sahibi bir adam değildi. Adaleti cebinde değil, vicdanında taşıyan bir dağ çınarıydı. Yaşadığı o talihsiz geceyi, buz kesmiş sessizliği ve sonrasında gelen feryadı okumaya başlayalım.

Köyün üzerine çöken kömür karası hava, sadece kışın değil, yaklaşan o an'ın habercisi gibiydi. Muhtar, avluda bulunan, yılların yorgunluğunu taşıyan o ağır meşe masasında oturuyordu. Köyün "Muhtar Amca"sıydı o; bir anlaşmazlık olduğunda sözü kanun sayılan, sofrası kurda kuşa açık, başı karlı dağlar kadar dik bir çınar.

O gece, odada sadece sobanın çıtırtısı vardı. Elinde tespih, yorgun gözleri halının desenlerine odaklanmıştı. Torunları Kerem ve Fatma, dedelerinin dizinin dibine sokulmuş, uykuya diremiyorlardı. Muhtar'ın yüzündeki derin çizgiler, sanki o coğrafyanın haritasıydı; her biri bir kıtlığı, bir savaşı ya da bir barışı anlatıyordu.

Birden kapı, rüzgârın gücünü aşan bir hırsla dövüldü. Dışarıdaki köpek havlamaları, yerini boşuk insan seslerine ve sert ayak seslerine bıraktı. Kapı açıldığında içeri dolan soğuk, sadece odayı değil, Muhtar'ın içindeki o huzurlu iklimi de dondurdu.

Gelenler, dağın gölgesinde büyümüş, yüzleri rüzgârla sertleşmiş, gözlerinde merhametin zerresi kalmamış adamlardı. Siyasetin, hırsın kirliliği, dağın sert kanunuyla birleşmiş, o gece Muhtar'ın kapısına dayanmıştı.

O üç yabancı odanın huzurlu havasını değiştirmişti. 15-20 dakikalık zamandan sonra Muhtar, ceketini omuzlarına alırken, titreyen çocuklara sadece bir kez baktı. O bakışta bir veda değil, bir emanet vardı. Sonradan anlaşılacaktı ki o gece, o kapı bir daha Muhtar'ın anahtarıyla açılmayacaktı.

Muhtar'ı gecenin kör karanlığına, uçsuz bucaksız bir beyazlığa doğru sürüklediler. Köyün ışıkları arkada cılız birer nokta gibi kalırken, etrafını saran namluların soğukluğu tenine değiyordu. Onu neden götürdüklerini sormadı; çünkü o, bu toprakların bedelinin bazen sadece "dik durmak" olduğunu çoktan öğrenmişti. Siyasi çekişmelerin, ideolojik hırsların ve güç savaşlarının ortasında, o sadece onurunu ve kalbinde taşıdığı vicdanını korumuş, kimseye boyun eğmemişti. İşte bu eğilmeyen baş, şimdi dağların kuytusunda bir hesaplaşmaya kurban gidiyordu.

Dedelerinin yabancılar tarafından zorla götürüldüğü andan sonra evde zaman durmuştu. Kerem ve Fatma, pencerelerin buğusunu elleriyle silip karanlığa baksalar da sadece tipiyle savrulan karları görebiliyorlardı. Anneleri sessizce içine içine ağlıyor, babaları ise köyün diğer erkekleriyle beraber gizlice toplanıp fısıldaşıyordu. Ama kimse o karanlığa dalıp Muhtar'ı geri getirmeye cesaret edemiyordu; çünkü o gece dağ, sadece can değil, umut da yutuyordu. Umudun bitmişti. Herkes farkındaydı. Bir büyük, bir küçük dağın eteklerinde kimsenin duymadığı silah sesleri yükseldi... O ses, derinlerde yankılandığında, köydeki tüm köpekler aynı anda sustu. Gökyüzündeki yıldızlar bile o an kararmıştı. Her şeyden habersiz sabaha kadar süren o bekleyiş, bir ömre bedeldi. En ufak tıkırtıda kapıya koşan torunlar her defasında boşluğa ve soğuğa çarptılar.

Sabahın ışıkları köye vurduğunda, güneş sanki utanarak başını dağların ardından çıkardı. Kimse konuşmuyor, fısıltılar çığlık gibi köyde yankılanıyordu. Kerem ve Fatma çocukça bir umutla dedelerini bir ağacın altında dinlenirken bulacaklarını sanıyorlardı.

Köyün uzağında, dağın dik yamaçlarının başladığı o uğursuz yamaçta buldular. Muhtar, rüzgârın süpürdüğü bir yamacın dibinde, oracıkta uyuyuvermiş gibi yatıyordu. Ak saçları karla karışmış, o vakur yüzü sabahın ayazında taş kesilmişti. Göğsündeki kurşun izleri, giydiği beyaz gömleğin üzerinde gelincikler gibi açılmıştı.

Torunları yanına ulaştığında feryatlar göğe yükseldi. Kerem, dedesinin buz tutmuş ellerine sarıldı; o eller ki daha dün akşam saçlarını okşamıştı. Fatma ise dedesinin cebinden yere düşen o kehribar tespihi aldı. Tespihin ipi kopmuş, taneleri etrafa dağılmıştı.

Köylüler, Muhtar'ın naaşını omuzlarına aldığı anda, koca bir dağ onlarla beraber ağlıyor gibiydi. O gün o köyde sadece bir eski muhtar gömülmedi; bir devrin adaleti, bir ailenin sığınağı ve çocukların masalları o buz tutmuş toprağın altına defnedildi. Muhtar'ın ölümü, sadece bir infaz değil, o coğrafyanın bağrına saplanmış paslı bir hançer olarak kaldı.

Aradan yıllar geçse de, her kar yağdığı da Kerem ve Fatma rüzgârın uğultusunda dedelerinin tespih tanelerinin sesini duyarlar.

İN F İ L A K

Odayı keskin bir soğuk sarmış, adeta buz içinde kalmıştı. Göz kapaklarına inmiş olan ağırlık uyku değil, kırılğan buzların yer edinmesiydi. Bu ağırlık yavaş yavaş bedeninden içeri, iliklerine kadar yayılmıştı. Burnunun köküne kadar inen bu koku da neydi böyle. Soğuktan buz kesilen odanın her tarafını kaplayan bu kuvvetli koku; irin gibi, küf kokan hayır tam olarak neye benziyordu bu koku ! Daha önce böyle bir koku duymamıştı. Ayağa kalkmak istemiş, fakat yatağa çivilenmişçesine doğrulamamış, tam o esnada bardağın düşen sesi -kulakları sağır edercesine- odada yankılanmıştı. Bir müddet kıpırdamadan öylece düşündü. Yavaş yavaş olayları anlamaya çalışırken, yaşattığı acılar, ızdıraplar perde perde indi gözlerine.

Ve içindeki ses ona şöyle seslendi:

"Görmezden geldiğin, susturduğun o ses hâlâ burada benimle yaşıyor".

Kübra Türkoğlu

Gözünü Açtığında Ne Göreceğini Bilmenin Delirttiği

şarap kusmuklarını peçetelerken
yüce bir şeyin anlamını kavramayı çok isterdim
özgeçmişimde kırık dağlar yaratacak

en ağılı gerçekliğimdir ol delik deşikçe
yarınları organlarla bağlayan
ömür tahakkümü merakım

dikiştürmez düşün yaralarının
elbet bir bedeli olacaktı
lakin ben hiç de burcu burcu kokmayan
istendik suçlarda müsebbip aramam

ben var olmadan yok olanların
bana söyleyeceklerini tahmin üzre
yaşanan onca boşunalık
diye tabir etmemeliyim uğraşımı

cigaranın dumanı bir kez göğermeyedursun
litre litre kanıksamalar doldursan da nafile
ırgalamazca akar onca ayların nadide yılı
bir komando koşusu yahut yaradanla sohbet
tek gecede yalandan iki cinayet

başbozuk duyumların sömürgesi olmuşum
kafam topallamakta olan bir istihkam gazisi
ondandır bir türlü düz nefes edemeyişim
olmak istediğim adam olursam ondandır
beni oynayan bir ben mi olurum bilemeyişim

Ahmet Özkaya

DALGA

Psikolojide duygusal dayanıklılığın temelini oluşturan en temel gerçek şudur: hiçbir durum, his veya zorluk kalıcı değildir. Hayatın her anı değişkendir ve her bir duygusal dalga, ister sevinç, ister acı, ister başarı, ister yenilgi olsun geçicidir. Paradoksal görünse de, her şeyin geçici olması hem kaygı uyandıran hem de insana güç veren bir gerçektir. Bu düşünce modern psikolojide duygusal geçicilik ilkesi olarak açıklanır. Araştırmalar gösteriyor ki, insan yaşadığı duyguların değişeceğini kabul ettiğinde strese karşı daha dayanıklı olur. Belki de hayatın en büyük tesellisi budur: hiçbir şey sonsuza dek sürmez. İyi günlerde insan çoğu zaman bunun bitmeyeceğini düşünür. Oysa hayatın sessiz yasası farklıdır; en güzel anlar bile hatıraya dönüşmek için yaşanır. En karanlık günlerde ise zaman sanki durur. Acı hiç geçmeyecekmiş gibi görünür. Oysa insan beyni sonsuz acıya programlanmamıştır. Duygular dalga gibidir; yükselir, zirveye çıkar ve sonra mutlaka iner. Bu yüzden hayatın en gerçekçi tavsiyesi şudur: iyi günlerin tadını çıkar, zor günlerin ise mutlaka biteceğini bil.

Albert Einstein'ın dediği gibi: "Hayat bisiklet sürmek gibidir. Dengeyi korumak için hareket etmeye devam etmelisin." Belki de bu düşünce hayatın geçicilik yasasını en basit şekilde açıklar. Çünkü insan durduğunda acının içinde sıkışıp kalır, ama devam ettikçe anlar ki hiçbir his kalıcı değildir. Hareket ettikçe yaralar iyileşir, düşünceler değişir ve bir zamanlar çok ağır görünen problemler bile zamanla geride kalır. Çünkü hayat bekleyenleri değil, devam edenleri değiştirir.

Zaman geçtikçe birçok kaygı anlamını yitirir. Bazen insan yıllarca onu rahatsız eden şeylerin aslında geçici duygusal tepkiler olduğunu sonradan fark eder. Bu dünyada hiçbir şey insanı kendi düşünceleri kadar yaralayamaz ve iyileştiremez. Düşünce insanın içsel diyalogudur ve bu diyalog ya eleştirici ya da destekleyici olabilir. Sizin tepkiniz ise artık sizin psikolojik sınırlarınızın göstergesidir. İnsan yalnızca bir şeyi – kendi bakış açısını – yönetebilir. Psikolojide "kişiselleştirme" denilen bir bilişsel çarpıtma vardır; insan nötr olayları bile kendine mal eder ve zihni onu bir hikâyeye dönüştürür. Çoğu zaman ise ortada sadece bir davranış vardır. Özellikle belirsizlik olduğunda, zihin boşlukları sahte "senaryolar" ve korkutucu varsayımlarla doldurur. İlişkilerde psikolojik sınırlar kavramı burada önem kazanır. Kendini kaybetmeden var olmak, bir kez açıklamak, bir kez sormak ve karşı tarafın sorumluluğunu üstlenmemek demektir. Sürekli açıklamaya çalışmak veya birini değiştirmeye çalışmak ise artık kontrol edemediğimiz alana müdahaledir. Olgunluk, gerçeği yorumdan ayırabildiğin anda başlar. Duygular yönetilebilir hale gelir ve kararlar ani tepkiler değil, bilinçli seçimler olur. En büyük özgürlük ise bunu anladığımız gün başlar: her şey bize göre gerçekleşmez. İnsan bunu fark ettiğinde başka bir gerçeği de anlar: hayatta çok az şeyi kontrol edebiliriz. Başkalarının ne düşündüğünü, nasıl davranacağını ve bizi ne kadar anlayacağını kontrol edemeyiz.

Franz Kafka'nın dediği gibi: "Sen kapının önünde durup anahtar bekliyorsun, oysa kapı hiç kilitli olmamış. Sadece itme cesareti lazım." Belki de hayat çoğu zaman böyledir. Bizi durduran her zaman koşullar değildir; bazen sadece kendi korkularımız, kendi şüphelerimiz ve zihnimizde kurduğumuz görünmez engellerdir. Oysa değişen çoğu zaman hayatın kendisi değil, bizim ona bakışımızdır. İnsan bakış açısını değiştirdiğinde, bazen yıllarca kapalı kaldığını düşündüğü kapıların aslında hiç kilitli olmadığını fark eder. Ve nihayet, unutmamak gerekir ki her şey geçicidir. Hayatın en büyük paradoksu da buradadır: hiçbir şey tamamen elimizde değildir, ama aynı zamanda her şey bizim nasıl baktığımıza bağlıdır. Meşhur halk deyiminde söylendiği gibi: "Dünya bir penceredir, her gelen bakar geçer."

Meryem Bağirova

Mezarlıkların Sessizliğinde Bir

Yolculuk

Severim mezarlıkları; insanın huzur bulacağı, kendisiyle hesaplaşacağı yerlerdir. İnsanlar genelde ürker böyle yerlerden, oysa aslında ürkülecek yerler değildir. Hele bir mezarlık görevlisi varsa oldukça güvenlidir. Yine de insan çekinmekte haklı; emin olun orada yatanlardan değil, burada dolaşan tekinsiz tiplerden sakınıyor insan. Bugün vakit bulup ziyaret ettim. Önce yakınımın mezarını suladım, birkaç sümbül ekim. Çok severdi sümbülleri; köyde açtıklarını gördüğünde çocuklar gibi sevinirdi. Onlarla konuşur, kokularını doya doya çekerdi içine. Ben de öyle yaptım; sevgili eşim, yattığı yerden hissetsin, koklasın istedim. Öyle arzu ettim. Sonra tanıdığım mezarları ziyaret ettim. Yakın tarihte vefat eden meslektaşım, güzel insan Ahmet'imın mezarında dua ettim. Ne kadar çok ölen insan var? Sessizce geldikleri bu dünyadan, aramızdan usulca çekiliyorlar. Çok olduklarını ancak mezarlıkta hissediyorsunuz. Oysa çekilirken, geride kalan canların çektiği ayrılık acısı bambaşka... Mezar taşlarında veya yeni ölenlerin baş ve ayak tahtalarında bazen ilginç isimlerle karşılaşıyorsunuz. "İlginç" derken, doğrudan ölümlle özdeşleşen isimler... Bugün böyle bir isme tanık oldum; ailesi beni bağışlasın: Gönül Küstü. Gönül Hanım, ezelden ebete bu yolda belki daha huzurlu bir alemin misafiri; lakin biz, bu alemde sevdiklerini boynu bükük bıraktığını ve bize küserek gittiğini düşünmeden edemiyoruz. İsmiyle münhasır, gönlü küs gitmiş sanki. Mezarlıklarda, taşlara kazınan "epigram" niteliğindeki yazılarda ne hikayeler gizli... Kiminde ölenin, kiminde ise geride kalanın ağzından dökülen ibretlik tavsiyeler, pişmanlıklar, özlemler... Eskiden mezarlıklarımız düzensizdi, yeni yönetimlerin modern anlayışlarıyla artık daha düzenliler. Üstelik ölenin ardından ağaç dikme geleneği sebebiyle yoğun ağaçlık alanlarımız oldu; bir nevi doğanın kendi özgürlüğünü ilan ettiği yerler... Seviyorum mezarlıkları.

Tekin Okay

DÜŞLERİN SESSİZ COĞRAFYASI

Bazen gece çökünce içimize başka bir dünya kurular farkında olmadan. Gözlerimizi kapattığımızda orada sadece uykunun kollarına teslim olmayız aslında; biraz da kendimizi bırakırız. Gerçeğin katı çizgilerinden sıyrılıp daha yumuşak bir yere geçiş yaparız uykuyla beraber. İşte o yerde düşler konuşmaya başlar.

İnsan neyi en çok saklıyorsa kalbinde, en çok neyi anılarında mühürlediye, orada hepsi birer birer ortaya çıkar. Gündüzleri susturduğumuz cümleler, gece olunca konuşmaya başlar sanki. Bastırdığımız endişeler, korkular, yarıda kesilmiş sevinçler, içimizde büyüüp sığınacak yer bulamayan umutlar... Hepsi düşlerin coğrafyasında bir araya gelirler ve kendilerine özgü bir dil kurarlar. O dil bazen karmaşık, bazen tuhaf, bazen de çok nettir. Öyle nettir ki; insan uyanınca kendine gelmesi biraz zaman alır.

Hiç düşündünüz mü? Neden bazı düşler sabah uyanınca bile peşimizi bırakmaz? Neden bazı anılar, bazı hisler gün boyunca aklımızı kurcalar? Çünkü düşler sadece hayalden ibaret değildir; onlar ruhun bizlere yazıp gönderdiği birer mektuptur. Ama biz onları çoğu zaman okumayı bilmeyiz.

Hayatın telaşına kapılıp giderken, içimizde biriken duygularımızı görmezden geliyoruz çoğu zaman. Kendimize bile itiraf edemediğimiz şeyleri "Şimdi sırası değil!" diyerek ertelemeyi seçiyoruz. Ama insan kendinden kaçamaz. İşte o kaçtığımızı sandığımız her şey, gece olunca düşler coğrafyasında hayat bulur ve biz farkında olmadan o coğrafyada kendi gerçeğimizle yüz yüze geliriz.

Bazı düşler vardır; insanı alıp çocukluğuna götürür. Unuttuğunu sandığı bir sokağa, bir kokuya, bir sese... Bir anda yıllar önceki halimizi görürüz. Belki daha saf, daha korkusuz, daha kırılğan o çocuğa yeniden selam veririz. O an anlarız ki; zaman geçse de insanın içindeki bazı şeyler hiç değişmez, sadece saklanır.

Bazı düşler ise geleceğe açılan kapılardır. Henüz yaşanmamış ama hissedilmiş anları haber verir bizlere. Belki bir umut, belki bir korku, belki de sadece bir ihtimal...

Düşler, bazen bize ne olacağını değil, neyi hissetmeye hazır olduğumuzun mesajını verirler. Çünkü düşler, insanın kendine en dürüst olduğu yerlerdir. Rollerin yer almadığı, maskelerin takılmadığı, güçlü görünmeye çalışılmadığı... Orada ne isek oyuzdur.

Bu yüzden düş görmek sadece uyumak ile ilgili değildir. Asıl mesele, o düşlerin bize ne anlattığını anlayabilmektir. "Ben neden bu rüyayı gördüm?" diyebilirsek, cevabı hemen bulamasak bile o sorunun peşinden gitmek bile insanı kendine yaklaştırır. İnsan bazen en çok kendi iç dünyasına yabancı hale gelir ve düşler, o yabancılığı kırabilecek en güçlü kapılardır.

Bazı düşlerin etkisi gündüz bile peşimizi bırakmaz. Çünkü o düş, sadece bir görüntü değildir; sana kendini hatırlatan küçük notlardır. Şimdi şöyle düşünün: Eğer bir gece gördüğün bir düş seni derinden etkilemeyi başardıysa, belki de o sadece bir düş değildir. Belki içinde uzun süredir bastırdığın bir ses, sonunda konuşacak cesareti gösterebilmiştir.

YIRTIK GÖMLEK

Değse de gömleğime rüzgâr,
Çocuk dirseklerimi yenemiyor.
Serbest ucundan elbisemin
Gene ayyuka çıkıyor.

Ve ben...

O turkuaz yamayı oraya ben diktim.
Ben susturdum sivrilen köşemi.
Yüzükoyun yere eğikler şimdi,
Tüm görevi parmaklarıma vermiş
Yere doğru akan bir gidiş.
İşte! Yerin yasasına dönük bir yeniliş.

Parmak ucumla şerha şerha,
Dördün birini ben öldürdüm.
Geriye kaldı üç atlısı mahşerin,
Parmaklarımda kanı tüm ölenlerin.
İşte soyunu kandan alan uyum, dize;
Nasıl da masum görünüyor gözümüze.
Değiştirip mahlası bu ölülerin içinden,
Sökülüp dikilmeli bu gömlek yırtıldığı yerden.

İkinci güneşi cezayı kesecek,
İki kat gömleğimi transparan edecek.
Tüm maskeler tek tek düşecek.
Hepimiz tek kattan, tek kandan;
Ayırt edilemez oldu kanlar kandan.
Ve tozlar bir bir şaha kalkıyor
Güneşin izinsiz sızdığı aralıktan.

İşte!

Dans ediyorlar ölüler üzerinde.
Tüm zerreler artık kendi meskeninde.
Silmeyin artık raflarımı bezle,
Ellemeyin kalkan bu cenazeye.
Bırakın tozu dumana katsın perde!

Beyza Nur Sönmezdağ

O Şarkı

Hani bir şarkı vardır, çok eskilerden...

Seni alır, taa çocukluğuna götürür. En mutlu olduğun zamanlara. Annen bir yanında, baban bir yanında... Kardeşlerin etrafta. Belki en sıkı dostların da o anının içindedir.

O şarkı çalarken bir anda o günlere dönersin.

Sanki zaman hiç geçmemiş gibi.

Sonra Ansızın girdiğin bir mağazada ya da bir markette başka bir şarkı duyarsın. Ve bu kez seni bambaşka bir zamana götürür. İlk aşkının olduğu yıllara... Şimdi düşününce biraz komik gelir belki.

Hatta dudaklarında küçük bir tebessüm belirir.

Ama yine de içinde, bir yerlerde ince bir sızı kalır.

Bir de sevdiğin şarkıcının yeni albümünü heyecanla beklediğin günler vardır. Çıkar çıkmaz gidip aldığı zamanlar... Bazen bulamazsın ama sanki bütün dünya o şarkıyı biliyormuş gibi, gittiğin her yerde çalar.

Bir mağazada...

Bir markette...

Bir takside...

Radyoda tesadüfen denk gelirsin. Ve bir anda mutlu oluverirsin. Sonra tekrar tekrar dinlediğin günler başlar. Aynı şarkıyı defalarca...

Bıkmadan, usanmadan.

Arkadaşlarınla yaptığın o ilk tatilde, kumsalda çalan şarkı... Her defasında çılgınlar gibi dans ettiğin o fıkır fıkır şarkı...

Gece yarısı televizyonun başında Eurovision sonuçlarını beklerken dinlediğin ülkeni temsil eden şarkı... Ertesi gün okulda arkadaşlarınla uzun uzun konuştuğun yine o aynı şarkı...

Uzun seyahatlerde kulaklığını takıp dinlediğin o huzurlu şarkı...Hepsi seni ait oldukları yıllarına götürür.

Sevgilinle ayrıldığın gün kavga ederken dinlediğin o hüznü şarkı? Belki şimdi dönüp baktığında gülüp geçiyorsundur. Bir zamanlar gözyaşı döktüğün o şarkı, şimdi sana biraz komik bile geliyor olabilir.

Ama yine de ilk notası çaldığında kalbin bir an durur.

Peki ya çocuğunun büyüme döneminde takıntı hâline getirdiği, arabada sana defalarca dinlettiği o şarkı... Başta belki "Yine mi?" dersin içinden.

Ama yıllar sonra bir yerde o şarkıyı duyduğunda bu kez yüzünde kocaman bir gülümseme belirir. Çünkü o şarkı artık yalnızca bir şarkı değildir; çocuğunun büyüdüğü yılların sesidir. Lisedeyken klasik müzik dinlemek için gittiğim senfoni konserleri... Üniversitede rock konserleri... Sonra her fırsatta dinlediğim club müzikleri... Daha sonra hayatıma giren o hüzünlü slow parçalar... Hepsi benim yıllarıma bir parçası. Belki de bu yüzden şarkılar hiçbir zaman sadece şarkı değildir. Bir melodi duyarsın... Ve bir kapı açılır. Bir anda çocukluğunun evine dönersin. Kumsalda kahkahalar attığın o güne... Gece yarısı televizyon başında beklediğin o heyecana... Kalbinin ilk kez kırıldığı o akşama... Bir şarkı çalıyor...

O ilk notasıyla bir kapı açılıyor. Zaman duruyor, yıllar birbirine karışıyor. Çocukluğum, gençliğim, aşkım, evliliğim, anneliğim... Hepsi bir anda gözlerimin önünde. Kahkahalar, hüzünler, heyecanlar, gözyaşları... Hepsi bir melodinin içinde dans ediyor. O şarkı bitiyor... Ama hatıralar, o melodinin ritmiyle hep kalıyor. Ve anlıyorum ki, Şarkılar sadece müzik değildir. Onlar... Yaşamın sessiz tanıklarındır. Her nota, her ritim, Yaşadığımız zamanın bir parçasını sonsuza dek saklar. Bir gün bir şarkı çaldığında... Belki çocukluğuna, belki aşkına, belki en mutlu gününe dönersin. Ve o anda, bütün hayat bir anda gözlerinin önünden geçer... Sadece dinle, gülümse ve kalbinin o ritmi hissetmesine izin ver. Çünkü bazı şarkılar, Bize sadece hatıraları değil, hayatın kendisini verir. Çünkü onlar sadece kulağımıza değil, hayatımızın tam ortasına yazılmıştır.

MAĞLUP

Kaynamadan taşar denizlerin sırrı
Çünkü ben, dalgalı sabahlara uyanıp
Derin sulara gölgeler ısmarladım

Sığmadı içime serin sonsuzluk
Görünür olma arzum, hakikati miydi
duyguların?

Mavi nefesler tüketirken kaybettiğin geniş
ufukları
Saymadım
Çünkü ben, acele bir sabır yutkunup
Nârin ellerin kıyısında boğuldum

İncitti eğri aynalar karşısında bulamadığım
doğruluk
Gizlenmiş efektim, avuntu muydu ruhun?

Dar pencerelerden izlerken kızgın yarış
Hayat, sâkin koşuydu belki de
İnsan, sonlu ve mağlup.

Hatice Atik

İSİMSİZLER MÜZESİ

Gece, kentin üzerine isli yorgan gibi çöktü. Sokak lambaları, can çekişen devlerin sarı gözleri gibi kırışıyordu. Kaldırım taşları, üzerinden geçen binlerce mutsuz adımın yüküyle aşınmış, dilsiz tanığa dönüşmüştü. Meydandaki büyük binanın kapısında, üzerinde mürekkep lekeleri duran gri önlüklü adam bekliyordu. Elindeki gümüş anahtar, ay ışığında soğuk parıltı saçıyordu. Kent, isimlerin ve fiyat etiketlerinin arasında boğulurken, yapı zamanın dışına taşan tek sığınağıydı.

İçerisi, tavanlara uzanan raflarla doluydu. Tozlu raflarda cam kavanozlar, kavanozların içinde hiç söylenmemiş sözcükler, yarım kalmış gülüşler, yaşanmamış baharlar duruyordu. Burası, her şeyin bedeli olduğu, sessizliğin bile vergiye bağlandığı yerdii. İnsanlar dışarıda saniyeleri kumbaralara atarken, burada saniyelerin kendisi antika parçası gibi sergileniyordu.

Adam, giriş masasına ilişti. Defterini açtı. Kurşun kaleminin ucuyla alnını kaşdı. Kapı gıcırdayarak açıldı. İçeriye, yakası açılmamış palto giyen, gözlerinde yorgun kuyu taşıyan ziyaretçi girdi. Adımları çekingendi; sanki bastığı zemin her an düşe dönüşecekmiş gibi parmak uçlarında yürüyordu.

"Sıra numarası?" dedi görevli. Sesi, boşlukta yankılanan metal tabağın tınısını taşıyordu.

Ziyaretçi yutkundu. "Numaram yok. Sadece bakmaya geldim."

Görevli, gözlüğünün üzerinden baktı. İroniyle karışık merhamet belirdi yüzünde. "Bakmak da tarifeye tabi evlat. Üç kelime veya iki iç çekiş. Hangisini ödersin?"

Ziyaretçi masaya avuç dolusu suskunluk bıraktı. Görevli, titizlikle saydı. "Tamam," dedi. "İçeri geçebilirsin. Ama dikkat et; burada gördüklerin rüyalarına sızarsa, çıkışta hayal kurma vergisini de tahsil ederler. Devletin rüyalara sayaç taktığı devirdeyiz, biliyorsun. Her rüya, milli hasıladan çalınmış mesai saati sayılıyor artık."

İlerlediler. Koridorun sonunda, etiketinde "Kaybolmuş Nezaketler" yazan kavanoz duruyordu. İçindeki ışık sönmek üzereydi. Görevli, parmağıyla cama vurdu.

"Bak," dedi. "Eskiden bunlar sokaklarda uçuşurdu. İnsanlar birbirine selam verirken gökyüzü aydınlanırdı. Sonra birileri çıktı, 'zaman nakittir' dedi. Selamlaşmak uzun sürdüğü için yasaklandı. Şimdi sadece burada, kavanozda, soluk alıp veriyorlar. Geçen gün birisi gelip 'merhaba' satın almak istedi. 'Efendi' dedim, 'merhaba artık tedavülden kalktı, yerine QR kodlu baş selamı veriyoruz'."

Ziyaretçi kavanoza yaklaştı. Yüzü camdaki yansımayla birleşti. "Peki ya aşk?" diye sordu. Sesi, rüzgarda savrulan yaprak gibi titrek.

Görevli kahkaha attı. Mizahı acıydı. "Aşk mı? Onu çoktan tasfiye ettik. Çok yer kaplıyordu. Hem bakımı zordu, sürekli taze umut istiyordu. Umut stoklarımız kurudu. Onun yerine 'makul bağlılıklar' bölümünü kurduk. Hem daha ucuz, hem de iade garantili. İnsanlar artık birbirine aşık olmuyor, sözleşme imzalıyorlar. 'Sen benim yalnızlığımı her Salı akşamı gidereceksin, ben de senin pazar alışverişine eşlik edeceğim' maddesi en popülerleri."

Binanın derinliklerine doğru yürüdüler. Mekan, her adımda biraz daha değişiyor, duvarlar sanki düş ile gerçek arasında dalgalanıyordu. Bir an kendilerini dar sokak tiyatrosunun kulisinde, bir an ise kadim destanın ortasında, bozkırın ortasında gibi hissettiler. Koridorlar, insan ruhunun labirentlerine açılıyordu.

"Burada isimler yasaktır," dedi görevli. "İsim, mülkiyettir. Mülkiyet ise ağır yüküdür. Burada herkes isimsiz, her şey sahipsizdir. Sahipsiz olanı kimse çalamaz, vergilendiremez. Bu yüzden burası, maliyenin giremediği tek kara deliktir."

Ziyaretçi, rafların arasında duran küçük kutuya uzandı. Kutunun üzerinde "Dün" yazıyordu. Kapağını hafifçe araladı. İçeriden, yanmış ekmek kokusu, çocukluk akşamlarının o serin esintisi ve eski gramofonun cızırtısı yayıldı. Annelerin balkondan çocuklarını çağırdığı o tiz ama şefkatli ses, koridorda yankılandı.

"Kapat onu!" diye bağırdı görevli. "Geçmiş, en tehlikeli maddedir. Bağımlılık yapar. Bir kere kokladın mı, bugünü bir daha asla sevemezsin. Dışarıdaki gri binalar, ruhsuz suratlar sana birer işkence aleti gibi görünmeye başlar. Biz burada dünü saklamıyoruz, dünü hapsediyoruz ki kimse gerçekte ne kaybettiğini anlamasın."

Ziyaretçi kutuyu kapattı. Elleri titriyordu. "Neden buradasınız?" diye sordu. "Bu kadar acıyı neden biriktiriyorsunuz? Müze müdürü mü yoksa gardiyan mısınız?"

Görevli sustu. Önlüğünün cebinden bir parça kağıt çıkardı. Kağıtta sadece bir nokta vardı.

"Çünkü," dedi usta anlatıcıların o bilge ve kederli tonuyla, "insanlık unuttukça, biz hatırlamak zorundayız. Dışarıda herkes bir yerlere yetişiyor. Kimse kimsenin yüzüne bakmıyor. Kalpler, pilli oyuncaklar gibi ritmik ama ruhsuz atıyor. Biz burada, o ruhun kırıntılarını topluyoruz. Belki bir gün biri gelir, bu kavanozları kırar ve sözcükleri tekrar sokağa salar diye bekliyoruz. O gün gelene kadar, ben bu tozlu tarihin hamalıyım."

Ziyaretçi, odanın ortasındaki aynaya baktı. Aynada kendini değil, binlerce yıl önceki bir savaşçıyı, ardından bir sokak satıcısını ve en nihayetinde hiç doğmamış bir çocuğu gördü. "Gerçek hangisi?" diye mırıldandı. "Şu an burada olmamız mı, yoksa dışarıdaki o kargaşanın bir parçası olmamız mı?"

Görevli, aynanın üzerini siyah örtüyle kapattı. "Gerçek, senin aynaya bakmadığın anlarda olan şeydir evlat. Düş ile hakikat arasındaki o ince çizgi, bizim en büyük icadımızdır. İnsanlar hakikate dayanamadıkları için düşleri, düşlere inanmadıkları için de hakikati icat ettiler. Biz ise ikisinin de ortasında, isimsizliğin huzurundayız."

Ziyaretçi çıkışa yöneldi. Kapının önünde durdu. Cebinden bir şey çıkardı. Avucunda küçük, parlayan tohum duruyordu. Tohum, kendi içinde bir galaksi barındırıyormuşçasına ışırıyordu.

"Bu ne?" dedi görevli. Gözleri ilk kez şaşkınlıkla kısıldı.

"Bir düş," dedi ziyaretçi. "Henüz kurulmamış, taze, kirlenmemiş düş. Dışarıdaki tüm yasalara, vergilere, isimlere ve fiyatlara rağmen kalbimin bir köşesinde yeşerdi. Onu size bırakıyorum. Belki müzenin en karanlık köşesinde, bir gün güneş açmasına vesile olur."

Tohumu görevlinin masasına bıraktı. Kapıdan çıktı. Dışarıda kar yağmaya başlamıştı. Beyaz taneler, kentin isli yorganını delip geçiyordu. Adam, sokağın ucunda kaybolurken, müzenin pencerelerinden birinden hafif ışık sızdı.

Görevli, tohumu aldı. En üst rafa, en öne yerleştirdi. Üzerine etiket bile yapıştırmadı. Çünkü bazı şeyler, ismiyle değil, taşıdığı anlamla var olurdu. Tohum, sessizliğin ve isimsizliğin ortasında, yeni bir dünyanın ilk cümlesi gibi duruyordu.

Gece devam ediyordu. Kent uyuyordu. Ama isimsizler müzesinde, bir kavanozun içinden gelen o çok eski, o çok tanıdık tıkırtı tekrar başladı. Vicdan çarkları yağlanmış, hırs yayları gevşetilmişti. Zaman, artık geri dönülmez şekilde, içeriden dışarıya doğru akmaya hazırdı. Ve görevli, gri önlüğünün düğmelerini iliklerken, ilk kez gülümsedi. Bu, her şeyi değiştirebilecek o bir tek bakışın, o bir tek sözün başlangıcıydı.

FOTOĞRAF

Tükendi bulutlara uyuduğumuz uykular
Artık yağmur arkasından
ney söylemişse bir sokak
onu söylerim ben de
Üstüme dünya sindi duyuyor musun
Kirden giysili bir küreydi o ben soyundum
Şimdi aydınlığı kusurlu bu yerde
güneş soyundan şarkılar söylüyorum
Yanan dudaklarımdır bundandır
karanfil kokması bütün çıkmazların

Çiğnenmiş üzüm kokuyor çaresizlik
Duyuyor musun
Ve anlamanın sarhoşluğuna bu dengeli
gülüş
Yani ölmedim ama kendi ağıtı mı yakıyorum
Anlıyor musun
Artık yok masumiyet
Mavi bir göç'ün ıslığını çalıyor tanıdığım
bütün rüzgarlar
Kuşlar birden kalkıyor olmayan soframızdan

Hadi son bir fotoğrafımızı çek

Ümit Aras Dağlı

SÖZSÜZ KALAN SES

Kapıyı açtı. Gözlerinin önünde usulca büyüyen manzaraya çapkınca bir bakış fırlattı. Güneş, henüz sabahlığını giyiyordu. Kuşlar da senfonilerine başlamamıştı. Bir şeye yetişir gibi terliklerini hızla giydi. Ayağını yalayan ayrık otlarını sağlı sollu tokatladı. Çiylerin laubaliliğinden hiç hoşlanmadı. Sinirlendi. Kaşlarının ortasındaki çizgi iyice belirdi. Bağırды. Sesinin çıktığını gördü ama duymadı. Bir kez daha bağırды. Yine duymadı. Panikledi. Serçe parmaklarıyla kulaklarının gelgitlerini yokladı. Bir kez daha denedi. Bir süre öylece kaldı.

Etrafına bir yabancı gibi baktı. Her şey dünkü gibiydi. Güneş, biraz daha yükseliyordu. Hatta yüzünün yarısına tırmanmaya da başlamıştı. Fakat eksik bir şey daha vardı. Kuşlar hâlâ ötmüyordu. Dallara baktı. Ayrık otlarının gazabından kurtulup gövdesi yüzyıllık uykudan doğrulamayan o ağacın dallarına, dikkatle baktı. Sesleri hareket ediyordu sadece. Sağ elini kalbine götürdü, sesini duymaya çalıştı. Ritmi düzensizdi. İnce gömleğinden isyanı belliydi ama sesi yoktu. Koştı. Bu kez sokaklara koştı. Görebildiği tüm kapılar açıktı. İnsanlar korkuyla birbirlerine bakıyordu. Bir kadın, elindeki portakal dolu poşeti düşürdü. Biri Halim'in ayağına kadar geldi. Eğildi, aldı. Kadına gidip buyurun, dedi. Yine duyulmadı. Yüzündeki ifadeyi aynada görür gibi oldu. Kadın da ağlamaklı ona bakıyordu. Bir çocuk, bedeniyle ağlıyordu. Ağlıyordu ama nedenini anlatamıyordu. Belki hiçbir zaman anlatamamıştı. Ağzı açıktı. Salyası iplikler oluşturuyordu, uzadıkça uzuyordu. Omuzları titriyordu. Dünya çocuklara dahi sağır olmuştusa... diye başlayan bir cümle kurmak istedi. Kuramadı. Belki de kendisi de yıllardır sağırды. Sesleri işitmiş ama hiçbirini gerçekten dinlememişti. İçinden kahretti. Çocuğu sakinleştirmek için dizlerinin üstüne çöktü. Gözlerinin içine baktı. Üzülme, ağlama, dedi ama boşaydı. Tek bir sesli kelimesi dahi kalmamıştı.

Yüzünde hafif bir esinti... Gözlerini kapattı. Dinlemeye çalıştı. Rüzgâr da suskundu ya da kendisi sağır. Zihni karmakarışıktı. İçinden konuşmayı denedi, birkaç kırık cümle dışında gerisi gelmedi. Ötede bir adam el kol hareketleriyle bir şeyler anlatmak için kendini paralıyordu. Karşısındakiler anlamıyordu. Anlaşılmadıkça daha da hareketlendi adam. Bir kadın geri çekildi. Aralarındaki mesafeyi gittikçe artırdı. Adam nihayet durdu. Bir çocuk gibi omuzları, göğsü titreye titreye ağlamaya başladı. Salyaları iyice büyüdü. Kahvelere bulaşmış bir köpek yanına geldi. Yüzünü yalamak istedi. Eliyle kovdu adam. Pişman oldu. Hızla kalkıp köpeğe doğru koştı. Köpek, arkasından ordu kovalar gibi rüzgâra dost oldu. Adam yine yere kapaklandı. "İki el bir baş için" diyerek başını mengene gibi sıkmaya başladı. Daralan dünyasını eline almıştı. Yokladıkça yokluyordu. Sonuç alamadı.

Halim, ne yapacağını şaşırды. Isık dahi duyamıyordu. Çeşmeler suskun akıyor, yapraklar müziksiz dans ediyor, rüzgâr sadece dokunup geçiyordu. İki sokağı baştan başa dolaştı. Her yer birbirinin aynıydı. Gerisin geri yüz yıllık gövdeye koştı. Yüzleri buruşmuş, gözleri kanlanmış insanları hızla geçti. Aniden durdu. Yüzü ayçiçeği gibi açılmış birini gördü. Merak edip yanına gitti. Pembe çiçekli eşarbi rüzgârda dalgalanıyordu. Göz mesafesine alınınca sormak istedi. Yine sormadı. El kol yapıp derdini anlatmaya çalıştı. Kız yine gülümsedi. Yere eğildi. Çakıl taşlarıyla adını yazdı. Gülpembe. Ve soru işareti... Halim yazdı, adam da. Bu kez ikisi de gülümsüyordu. Adam duymuyorum, dedi yazarak. Ben de, dedi kız bozmayarak. Kız hayır hayır, dercesine başını iki yana salladı. Halim anladı. Kız hep böyleydi. Halim'in yüzündeki ifade yavaşça değişiyordu. Kızın da hâli, tavrı başkalaşırıyordu. Sanki ilk kez gerçekten biri onun gibi duyuyordu. Kız bir adım yaklaştı. Sağ elini kaldırdı. Halim'in eline dokundu. Sıcak ve bir o kadar gerçekti. Bir şey oldu. Bir ses... Duyulmasa da bir ses vardı. İçeride çiçek gibi açılan ve çoğalan bir ses. Sırlı bir kapı, içeriden aralanıyordu. Halim irkildi. Bir adım geriye gitti. Gözleri iyiden iyiye büyüdü. İlk kez bir şeyi duymadan anladı. Kız geri çekildi. Eğildi.

Yazdı:

Hep böyleydi.

Ekledi:

Zaten hiç duymadınız.

Daha yavaş yazdı:

Artık bazılarınız duymayı değil, anlamayı öğreniyor.

Halim'in yüzü değişti; ses vardı, anlam yoktu diye düşündü. Gözlerini kapattı kız. Dünya hâlâ sessizdi ama artık kimse sağır değildi. Sadece bazılarımız duymamayı seçiyordu.

NEZAKETİ BİZDEN ÖĞRENECEK DEĞİLLER

Sınıfın en çalışkanı , sınıfın en pozitif, sınıfın en çok uyuyanı, sınıfın en kararlısı, sınıfın en çok konuşanı... Çoğumuz bu sıfatları duymuşuzdur okullarda ve hiçbirimiz tepki göstermeden gülüp geçmişizdir. En yakınımızda , her gün birlikte okul sıralarında ders dinlediğimiz arkadaşlarımızın söylediği hiçbir şeye takılmazdık çünkü. Saçını kestirene güzel olmuş diyen de olurduyakışmamış diyemediği için değişik diyen de .

Mesela bazıları her sabah İstiklal Marşı 'nı okumak için parmak kaldırırdı bazıları ise voleybol maçına smaç atmak için can atardı ; bandodaki majör seçimleri , folklor oynarken teneffüslerde birlikte çalışmak , kitap kurdu olan arkadaşımızın Kütüphane Kolu kurması , bir başkasının sürekli devamsızlık yapması ,dünya haritasını ezberle bilip "ansiklopedi çocuk " lakabı takılanlar... Hepsi bizden , içimizden gelen , birbirinden farklı ve biriciklik içeren,o zamanlar belki de anlamadığımız öz denetim, içselleştirme, empati gibi kavramları en çok benimsediğimiz gizil duygularımızın izini belli etmeden yaşadığı yıllardı. Ve ne hikmetse okulda olan okulda kalır ailelerimiz , biricik ebeveynlerimiz bu duruma dahil olmazdı .

Ailelerin çocuklardan çok okulda olduğu günümüzde yıllar pek çok şeyi değiştirdiği gibi öğrencilerin kendi arasındaki muhabbeti de değiştirdi. Birbirini örseleyen çocuklar , çok çalıştığı için oyunlara alınmayan ya da hiç çalışmadığı için yalnız bırakılan... Bunun gibi pek çok sebeple kaybolan hisler; değer verme, dostluk , çıkarsız davranışlar ve yok olan o güzelim çocuk masumiyeti.

Çocukların sorduğu her soru mübah yaptığı her davranış önceki yaşantısı ile temeldir. Bu yüzden çocukların öğrenci rolüne girdiklerinde takındıkları tavır ve şimdi büründükleri hal de onların çerçevesinde anlamlıdır. Biz kendimize ,anne olarak , baba olarak , veli olarak kendi davranışlarımızı sorgulamalıyız. Bu kadar ötekileştirme " akran nezaketi " oluşturma için verilen mücadele gerçekten olmayan bir şeyi öldürmek için mi yoksa var olanı bozanın kendisi olup yaktığımız duvarları tekrar örmek için mi ?

Bu kadar konuştuktan sonra düşündüğünüz şeyi ben sorayım . Ne yapabiliriz? Cevabı aslında çok basit: Öğrencileri biraz rahat bırakın . Arkadaşının okulda söylediğini gelip evde sizinle paylaşmak yerine kendisi bu durumla başa çıkmayı öğrensin . İletişiminin temellerini kendi inşa etsin .Annesi onu savunurken , babası okula şikayete gelirken gelişmeyen öz güvenini kendi tamir etsin; gerekirse üzölsün, biraz yalnız kalsın ve sonra kendine uygun bir arkadaş çevresi kursun .Değişmeye lüzum kalmadan , zoraki davranışlarda bulunmadan , kendi olabileceği bir dostluk kursun . İnanın bana zor değil ve bunun için size de gerek yok .

Bizler ebeveyn olarak evde geçireceğimiz keyifli vakti düşünelim. Öğretmenler , Mustafa Kemal Atatürk 'ün de " Yeni nesil sizin eseriniz olacaktır." dediği öğretmenler sizden çok vakit geçiriyor her biriyle ve kendi yollarında onlara zarar verecek her şeyi zaten bertaraf ediyorlar. Çitler, barikatlar, sınırlar okul içerisinde çizilirve dışarıdan yapılan her türlü müdahale faydasını azaltır.

Çocukları rahat bırakın , onlar zaten nezaketi bizden öğrenecek değiller !

KALAN ÖMRÜMÜN İLK GÜNÜ

Bugün, ömrümün geri kalanından eksilen bir yaprağın hışırtısıyla uyandım. Zamanın tek parça görünen gövdesinden kopup gelen bu sabah, aslında tekrarı olmayan biricik bir anın somutlaşmış haliydi. Her gün doğumu gibi sıradan görünen bu şafak, ontolojik bir eşikte duruyordu. Bir daha asla aynı koordinatlarda var olmayacak bir “şimdi”nin eşliğinde. İşte bu farkındalık, varoluşumun damarlarına ince bir ürperti gibi yayıldı.

Dün, artık yalnızca zihnimin arşivinde solmaya yüz tutmuş hatıralarla dolu eski bir el yazması defterdi. Kazındıkça altından başka hatıraların silik izleri çıkan metinler. Yarın ise henüz yazılmamış, mürekkebi bile icat edilmemiş bir ihtimal. Ben, bu iki uçurum arasında gerilmiş bir ipte yürüyen bilinç haliyim. Ne geriye rücu edebilirim ne de ileriye firar. Bu yüzden bugün, yalnızca bugün, bütün ağırlığıyla omuzlarıma çökerken aynı zamanda bir özgürlük vaadi de fısıldıyor. Zamanın doğrusal akışına karşı koyamayan insan, çoğu zaman ya nostaljinin melankolik girdabında ya da geleceğin belirsiz endişelerinde savrulur. Oysa bugün, bu sabah, bana görünür bir berraklıkla şunu telkin ediyor: “An” dediğimiz şey, aslında tüm zamanların kesişim kümesidir. Ne geçmişin tortusunu taşımak zorundayım ne de geleceğin spekülâtif kaygılarını. Çünkü her biri, bu anın içinde eriyip yeniden şekillenen soyut kavramlardan ibaret. Bugünü yaşamak, yalnızca bir eylem değil, aynı zamanda estetik bir duruştur. Her nefesi bir mısra gibi içime çekmek, her bakışı bir metafor gibi derinleştirmek, her sesi bir senfoni gibi duymak... Yaşamak, sıradan olanı yüceltme sanatıdır belki de. Ve ben bugün, bu sanatı icra etmeye niyetliyim.

Çünkü biliyorum ki, bu sabah bir daha geri gelmeyecek. Bu ışık, bu hava, bu iç titreyişin hepsi tek. Varoluşumun bu kesitini, geçmişin pişmanlıklarına ya da geleceğin kuruntularını ipotek etmek, kendime yapabileceğim en büyük haksızlık olurdu. Bu yüzden bugün, zamanın akışına direnmeden ama onun içinde kaybolmadan, bilinçli bir tanık olarak var olacağım. Belki de hakikat şudur: İnsan, zamanı yönetemez ama onun içinde nasıl var olacağını seçebilir. Ve ben bugün, bu ilk ve son sabahımda anı, bütün yoğunluğuyla yaşamayı seçiyorum.

Zozan DENİZ

MÜHÜR

Benim babam diğer babalardan biraz daha farklıydı. Ölürken de bana ne bir miras ne bir vasiyet ne de mutlu anılar bıraktı. Son nefesini vermeden iki gün önce, çalışma masasının en alt çekmecesindeki kırmızı mühürlü dört mektubu almamı ve o öldükten sonra okumamı söyledi. Şaşırdım. Çünkü daha önce bir adamın ölürken geride bıraktığı tek şeyin birkaç mektup olabileceğini düşünmezdim, böyle bir şey duymamıştım da. Fakat biraz daha düşününce hak verdim, biz ne zaman normal baba ve oğul gibi olmuştuk ki?

Bugün ise onun yokluğunda ilk kez girdiğim odadan aldığım mektupları elimde tutuyor, nedenini bilmediğim bir sebepten dolayı okumaya çekiniyordum. Zarfların üzerinde kırmızı balmumundan yapıldığını düşündüğüm mühürler vardı. Zarflar numaralandırılmıştı ve yalnızca ilk zarfın arkasında kısa bir not yazıyordu: "Unutmak en büyük nimetlerden biridir. Bunun değerini bilmeni çok isterim, çünkü ben yıllardır unutamadığım günahlarının acısı içinde kıvranıyorum."

İlk mektubu aldım, neyle karşılaşacağımı, babamın çektiği acının ne olduğunu merak ediyor ama bir yandan da korkuyordum. Titreyen ellerimle yavaşça zarfı açtım ve sararmış kâğıdı okumaya başladım.

"Henüz dört yaşındaydın. Annenin en sevdiği mavi çini vazoyu kırmıştın. Fakat suçu ikiz kardeşine attın. Çocuklar her zaman korkudan yalan söyleyebilir diye düşündüm. Kardeşinin annenden yediği ilk tokadı gözlerindeki ışıltıyla izledin. Diyorum ya, ben o zamana kadar çocuklar korktuğu için yalan söyler sanırdım. Senin yalanının ardında korkudan başka bir şey vardı. Kardeşin ağlayarak odasına gitti. Annen oğluna el kaldırmanın vicdan azabını çekti. Ben ise sadece sustum."

Satırları okuduktan sonra bir süre öylece baktım. Düşündüm, hatırlamaya çalıştım. O mavi vazoyu neden veya nasıl kırdığımı hatırlamıyorum. İkiz kardeşim benim yüzümden ceza almış, fakat ben evin tek çocuğu değil miydim? Fazla üzerinde durmadım, belki de babam benimle dalga geçiyordur diye düşündüm. Başımda bir ağrı, boğazımda bir yumru ve omuzlarımda bir ağırlık ile ikinci mektubu açtım.

"Altı yaşındasın oğlum. Bugün ilk büyük suçunu işledin. Bahçede bulduğumuz yaralı kuşu muhtemelen hatırlamıyorsun. Onu iyileştirmek için annenden izin aldın ve eve getirdin. Tüm gece boyunca uyumadın ve onun yarasını sarmaya çalıştın. Sabah uyandığımızda kuşu mutfak masasının üstünde yarası daha da büyümüş ve boynu kırılmış bir şekilde bulmak bizi de çok şaşırttı. Bize kedinin yaptığını söyledin. Annen sana inanmayı seçti. Ben inanmadım. Çünkü bugün de gözlerinde üzüntü yoktu. O kadar sessiz ve sakin durdun ki... Oğlum, ben bugün senin sessizliğinden korktum. Gözlerindeki sükûnetten korktum ve yine sustum."

Satırları okurken ellerim titremeye, parmaklarım uyuşmaya başladı. Sanki zihnimde bir sahne canlandı. Hayalle karmaşık, bir kuş hatırlıyordum. Sıcacık ve yumuşak tüyelerine hayran kaldığımı anımsıyordum. Fakat sonrasına ne olduğunu hatırlamıyordum. Mektubu sakince bıraktım ve kalbimdeki çarpıntı hissini geçmesini bekledim. Sanki o kuşun tüyelerinin yumuşaklığını avuçlarıma hissediyor gibiydim ve sanki kalbim o kuş gibi can çekişiyordu. Bulduğum odanın havası öylesine ağırlaşmıştı ki, nefes alamıyordum. Sanki tavandan sarkan görünmez bir urgan boğazımı sıkıyordu. Üçüncü mektuba baktım, mührü çatlamıştı. Bir an önce okunmak istiyordu belli ki. Onun bu isteğine karşı koyamadım ve mektubu açtım.

“Eski evimizin merdivenlerini hatırlıyorsundur. Bir eve göre dik ve dar bir merdivendi. Annen her zaman endişelenir, dikkatli olmanızı söylerdi. Yedi yaşındaydınız. Kardeşinle odanızda zaman geçiriyordunuz. Ev sessiz ve sakindi. Sonra o ses geldi ve hemen ardından annenin çığlığı. Salondan koşarak çıktığımda kardeşini gördüm, kanlar içindeydi. Sonra yukarı baktım oğlum. Seni gördüm, ellerin hâlâ havadaydı. Herkese bunun bir kaza olduğunu söyledik. Sen de bize öyle söylemiştin çünkü. Fakat bu sefer sana annen de inanmamıştı. Kardeşin yerde yatarken, sen üst kattan onu izliyordun. Gözlerinde korku, üzüntü, panik veya başka hiçbir duygu yoktu. Yüzünde gördüğümüz o canavardan korktuk.”

Mektup ellerimden düştü. Midem bulanıyordu. Merdivenler, merdivenleri hatırlıyordum. Bir anlığına o cılalı ve dar basamaklar gözlerimin önüne geldi. Hafızamın içinde kilit vurduğum ve hiç açılmaması gereken o kapıyı açmıştım. Korkuyordum. Son mektubu okumak için cesaretimi toplamaya çalıştım ve zarfı yırtıp buruşmuş kâğıdı okumaya başladım.

“Oğlum, biz günahlara boğulduk. Fakat bunu yapmamızın bir sebebi vardı. Bizim günahımız hayatta kalan tek çocuğumuzu korumak, gerçekleri ondan ve kendimizden saklamaktı. Ben seni uzun süre sakladım, kendinden bile. Kırılan şeyleri eşyaların basitliğine, ölümleri kazaya, sessizlikleri zamana yükledik. Her seferinde son olacağını düşündük. Benim en büyük günahım söylediğin o ilk yalana sessiz kalmaktı, bunu canımdan bir parçayı kaybedince, annen bizi bırakınca anladım. O bu yükü fazla taşıyamadı, bir evladını diğeri yüzünden kaybetmek ona çok ağır geldi. Bir canavara ve o canavarı besleyen bir eşe daha fazla katlanamadı. Güzel ve merhametli kalbi buna dayanamadı. Öldüğümde sana ne olacak bilmiyorum. Korkuyorum. Seni senden kim koruyacak bilmiyorum.”

Mektubu bitirdiğimde ne yapacağımı bilmiyordum. Odam bana o kadar yabancı geliyordu ki... Duvarlar üzerime eğilmiş, oda kararmış gibiydi. Sanki babam öldükten sonra bile beni burada tutmak ve her şeyden sakınmak istiyordu. ‘Hayatta kalan tek çocuk’ sözü zihnimde yankılanırken gerçekler aklıma gelmeye başladı. Annemin ölümü, babamın gözlerindeki korku, vazo, kuş ve ikiz kardeşim. Şimdi anlıyorum ki babam bana sadece birkaç kağıt değil, mühürlenmiş bir gerçek bırakmıştı. Ve ben o mührü kırmıştım. Şimdi ise ilk kez içimde yıllardır usulca büyütülen bir canavarla yalnız kalmıştım.

ÂYAN

Kırmızı bir serçenin ayaklarındaydı martıdaki
gözyaşı.
Beş metrelik bir ötüş, inleyişi bir İstanbul.
Denizin canı, acır mı sanırsın yılları?
Dalgaların sesi yok, girdap oyuyor sularını.

Gösteri sanılan goncanın açıldığı gözleri
âyan.
Suyuna kurak, dalları çorak olduğundan
bilekleri çelimsiz.
Güneş bulutun ardına durmuş, al yapraklar
toprakta viran.
Bir kuru dal, giden denizin kursağında inci
gibi kalan...

Seha DENİZ

İnsan Kendi Kırbacının Düşüdür

Bazı sözler anlatmaz; insanın içine sızar, orada bir sandalye çeker ve oturur. Bu cümle de öyleydi. Ne bir öğüt gibi duruyordu ne de bir hüküm gibi...

"İnsan kendi kırbacının düşüdür." Düş, burada uykuya ait olan şey değil sadece. Düş, insanın kendi üzerine eğilen, kendi kıyasına vuran gizli kuvvetidir. İnsanın içinde adı konmamış bir terbiyeci yaşar. Kimi ona vicdan der, kimi korku, kimi alışkanlık, kimi de toplumun omuzlara bıraktığı görünmez bir el... Ama belki hepsi yanlıştır. Belki kırbaç dediğimiz şey dışarıdan gelmez. Belki insan, kendi içine kurduğu mahkemenin hem sanığı hem gardiyanı, hem celladı hem seyircisidir.

Düşünce bazen bir at gibi kişner. Kimi zaman da çölün ortasında susuz bırakılmış bir mum ışığına benzer. İnsan bu cümlenin önünde durduğunda, kendi hayatının izlerini geriye doğru okumaya başlar ister istemez. Neden bazı anları kendi ellerimizle yaraladık? Neden bazı acıları başka birinin değil, bizzat kendi zihnimizin içinde büyüttük? Neden en ağır darbeler çoğu zaman dışarıdan değil de içeriden geldi?

Çünkü insan yalnızca yaşadığı şeylerden değil, onları nasıl tekrar ettiğinden de ibarettir. Bir an vardır, yıllar önce yaşanmıştır; kişi unuttum sanır ama o an gece olunca odanın çatlak duvarlarına yansır. Bir bakış vardır, bir kapı kapanışı, bir terk ediliş, bir yutkunuş... Bunların hepsi içerde saklanır. Sonra bir gün ufacak bir koku, yarım bir şarkı ya da bir cadde köşesi onları çağırır; geçmiş bir mezardan çıkıp yeni bir beden giyer. İşte o zaman insan kendi kırbacının düşü olur. Eski acıyı yeniden kurar, eski yarayı yeniden açar, eski sesleri yeniden konuşurur.

Belki de kırbaç, acının nesnesi değil düzenidir. Bir şeyi tekrar tekrar vurduğunuzda orada artık yara değil ritim oluşur. İnsan kendi içinde ritim kurar. Eksikliklerinin etrafında dönerek bir dans icat eder. Bir adım ileri, iki adım geri çekilir. İster sevgi olsun ister hırs ister utanç; hepsi sonunda aynı çembere varır. İnsan kendi üzerine kapanan bir spiral gibi yaşar. Bu spiral bazen bir başarıya, bazen bir aşk hikâyesine, bazen de sessiz bir çöküşe benzer.

Düşteki kırbaç, aslında uyanık hayattaki "olması gereken" sesidir: daha iyi olmalısın, daha güçlü olmalısın, daha çok dayanmalısın... Bu ses ilk bakışta bir disiplin gibi görünür. Oysa çoğu zaman bir terbiye değil, cezadır. İnsan kendini düzeltmek isterken ehilleştirir. İşte o an söz ağırlaşır: insan kendi kırbacının düşüdür.

İnsanın kaderi ile alışkanlığı arasındaki sınır da erir. Bir insan sürekli aynı acıya çekiliyorsa, belki de orada dışsal bir yazgı değil, içsel bir ritüel vardır. Çünkü acı bir süre sonra kimlik gibi çalışır. "Ben buyum" der insan.

Şimdi düşün: İnsan kendi kırbacının düşüyse, gerçek kimdir? Kırbaçlayan mı, kırbaçlanan mı? Belki ikisi de...

Fakat bu cümle karanlık görünse de içinde bir çıkış deliği saklar. Çünkü düş değiştirilebilir. Rüya yeniden kurulabilir. Kırbaç olan şey başka bir şeye dönüşebilir. İnsan kendi içindeki dili fark ettiğinde, şiddet de çözülmeye başlar.

İnsanın en büyük kötülüğü acıyı kimliğe çevirmesidir. En büyük kurtuluşu ise içindeki kırbacı bir gün elinden bırakabilmesidir. Çünkü bırakmak unutmak değildir; aynı darbeyi artık kutsamamak demektir.

O yüzden bu sözün içinde hem cehennem vardır hem merhamet. Hem ceza hem uyanış. İnsan kendi kırbacının düşüdür: yani hem yarası hem dönüşümü.

Belki de en ironik olan şu: insanın kendine uyguladığı o görünmez kırbaç, başka bir yerde bambaşka bir anlama bürünür. Acı, bazen arzunun diline karışır.

Demek ki mesele, insanın onu nerede, nasıl ve neden tuttuğu. Kendine vurduğunda trajedi, başkasıyla paylaştığında bazen komedi...